

**ZNANJE ORGANIZACIJE-
SVE BITNIJI USLOV OPSTANKA NA TRŽIŠTU**

**ORGANISATION KNOWLEDGE AS AN ESSENTIAL
PREREQUISITE FOR MARKET SHARE MEINTENANCE**

**Zdravko Erdeljan, dipl. maš. ing.
Fabrika vagona BRATSTVO
Subotica**

Ključne reči: znanje organizacije,

REZIME

Polazeći od činjenice da jedino ljudski kapital-znanje koje se nalazi u glavama zaposlenih, svakodnevno bez ikakvih ograničenja i kontrole ulazi i izlazi iz organizacije, moramo se zamisliti kako da to znanje iskoristimo i pretvorimo u “znanje organizacije”

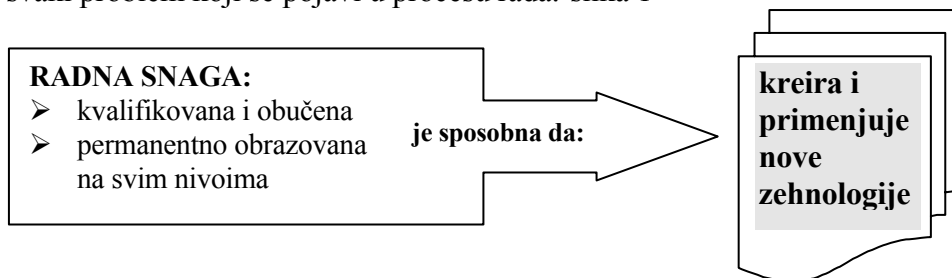
Kao i pojedinac “organizacija mora učiti” jer znanje može postati jedina održiva konkurentna prednost.

Bearing in mind that only human capital, je knowledge stored in the employees heads, freely enters and exits organisations on a daily bases we have to focus on utilizing this knowledge and converting it into organisation knowledge

As well as an individual, an organisation must learn, as knowledge nay become the only sustainable compeietive advantage

1. UMESTO UVODA

U stalnim i sve bržim promenama na tržištu napreduju one organizacije koje brzo reaguju donoseći nove proizvode, koje su shvatile da samo obrazovano i sposobno osoblje, koje poseduje potrebno znanje i veštine i koje je u stanju da primeni svaku novinu, može da savlada svaki problem koji se pojavi u procesu rada.-slika 1

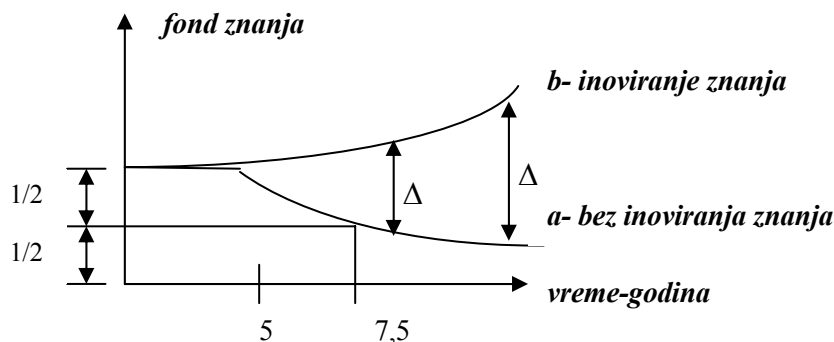
Slika 1. Zahtevi za stručnim osobljem

ZNANJE učesnika u procesima rada je uslov za ostvarenje ciljeva organizacije kroz :

- razumevanje promena kao mogućnost/osnovu politike preduzeća za opstanak i razvoj;
- fleksibilnost/prilagođavanja uslovima okoline i efikasnoj eliminaciji konfliktnih pojava u procesima rada;
- sposobnost za napuštanje aktivnosti koje ne daju rezultat;

- stalnost u uvođenju novih znanja i inovativnih postupaka u procesu rada;
- uspešnost u razvoju znanja učesnika u procesima pošto je predmetno znanje osnova razvoja kvaliteta produktivističkih prilaza u preduzeću;
- sposobnost korišćenja pozitivnih i negativnih pojava za poboljšanje procesa.
- sposobnost stalnog unapređenja organizacije procesa
- uspešnost u razvoju znanja učesnika u procesima pošto je predmetno znanje osnova razvoja kvaliteta produktivističkih prilaza u organizaciji

Kada govorimo o znanju uopšte , moramo voditi računa da informatička revolucija prethodna znanja brzo čini zastarelim tako da se fond znanja, koji se ne inovira, praktično stalno smanjuje kako je to prikazano na slici 2

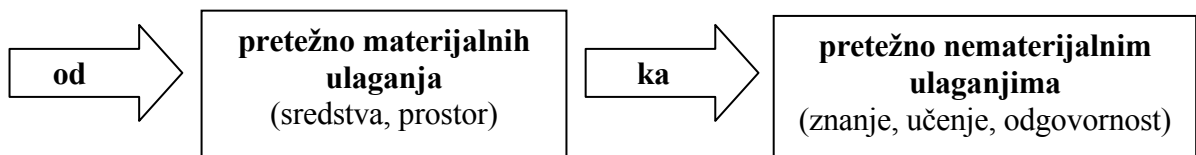

Slika 2. Promene fonda znanja u zavisnosti od inoviranja znanja

Iz krive **a** slike vidljivo da jednom stečeno znanje, ukoliko se prestane sa njegovim inoviranjem, posle izvesnog vremena , što je prema nekim podacima 5 godina, počinje opadati i ima tendenciju stalnog opadanja, a na 7,5 godina se prepolovljuje

Ukoliko se odmah počne sa inoviranjem znanja, fond znanja se povećava-kriva **b**, čiji rast zavisi od stepena ulaganja, tako da razlika u fondu znanja $\Delta = \mathbf{b-a}$ postaje sve veća

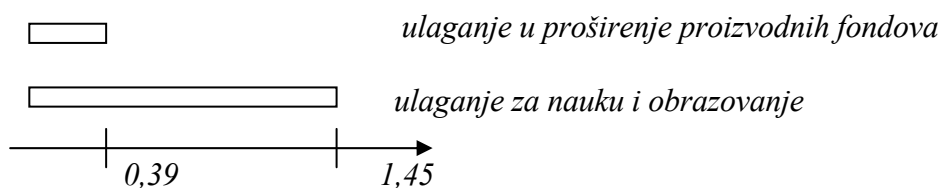
Sve to zahteva promenu politike ulaganja u organizacijama –slika 3

Slika 3. Promena politike ulaganja

Sovjetski ekonomisti Strumlin i Notkin izračunali su da se na jedinicu ulaganja povećava dohodak:

- kod proširenja proizvodnih fondova za 0,39,
- kod ulaganja za nauku i obrazovanje za 1,45

Slika 4. uticaj vrste ulaganja u dohodak organizacije

Iz prednjeg je vidljivo da neprekidno ulaganje u inoviranje i praćenje znanja zaposlenih, a time i ukupnog znanja organizacije, treba da je zasnovano na:

- prikupljanju, obradi i skladištenju odgovarajućih informacija iz zemlje i sveta;
- istraživanju obrazovnih potreba kadrova koji treba da raspolazu odgovarajućim znanjem;
- planiranju i programiranju inoviranja znanja;
- realizaciji planova i programa obrazovanja;
- valorizaciji obrazovnih aktivnosti i sl.

**Ono što je važno za uspeh jedne kompanije
nisu ni zidovi ni mašine
nego “nematerijalni” elementi koji se ne mogu prisvojiti
(J.J. Servan-Schreiber)**

1.1. Zahtevi standarda menadžmenta kvalitetom

Značaj neprekidnog obrazovanja dat je i u zahtevima grupe standarda sistema menadžmenta kvalitetom- ISO 9000:2000 od kojih izdvajamo zahteve standarda ISO 9004:2000: tačke 6.2.2.1-Osposobljenost,

Rukovodstvo treba da obezbedi da je na raspolaganju osposobljeno osoblje za efektivan i efikasan rad organizacije. Rukovodstvo treba da razmatra analize sadašnjih i očekivanih potreba za osposobljenošću poredići je sa osposobljenošću koja već postoji u organizaciji.

Razmatranje potreba za osposobljenošću obuhvata izvore kao što su:

- budući zahtevi koji se odnose na strateške i operativne planove i ciljeve;
- predviđanje potreba za zamenu rukovodilaca i izvršilaca;
- izmene procesa, alata i opreme u organizaciji;
- vrednovanje osposobljenosti pojedinaca za obavljanje definisanih aktivnosti i
- zahtevi propisa i drugih normativnih dokumenata i standarda koji utiču na organizaciju i njene zainteresovane strane

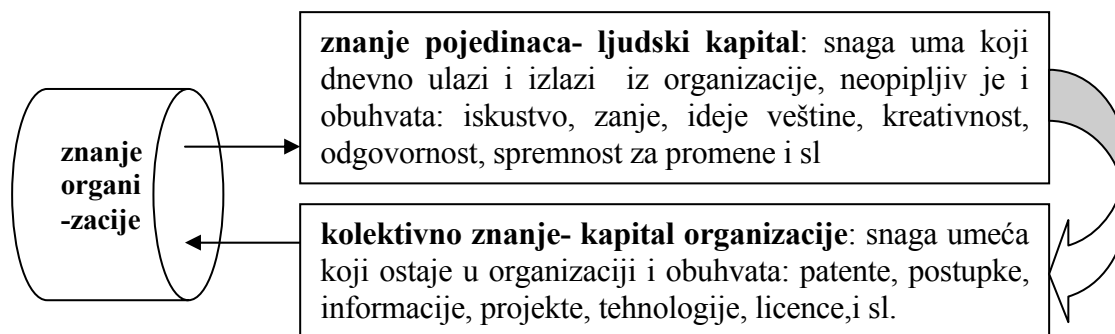
a standard ISO 9001:2000: član 6.2.2 -Osposobljenost, svest i obuka, obavezuje organizaciju da

- a) definiše potrebu osposobljenosti osoblja koje obavlja poslove koji utiču na kvalitet proizvoda;
- b) obezbedi obuku ili preduzme druge mere da se zadovolje ove potrebe;
- c) osigura da zaposleni budu svesni relevantnosti i važnosti svojih aktivnosti i načina na koji oni doprinose ostvarivanju ciljeva i
- d) održava odgovarajuće zapise o obrazovanju, obuci, znanju i iskustvu

2. ZNANJE ORGANIZACIJE

Kada se govori o “znanju organizacije”, podrazumeva se:

- znanje pojedinaca-zaposlenih, što je najveći kapital jedne organizacije
- kolektivno znanje-sve što je zapisano, evidentirano

Slika 5. Znanje organizacije

Pojedinci donose sa sobom izvesno znanje: znanje stečeno u procesima obrazovanja, iskustvo u procesima rada, preduzetnički prilaz i inovativnu sposobnost, komunikativnost i sklonost ka timskom radu, motivisanost, odgovornost i privrženost organizaciji, veštine i slična obeležja koje se predaju, putem kolektivnog znanja, “znanju organizacije” čime se ono povećava.

Istovremeno pojedinci, korišćenjem znanja organizacije i znanja iz drugih izvora, povećavaju i svoja znanja, čime se putem kolektivnog znanja “znanje organizacije” još više povećava, tako da imamo efekat grudve snega-što se više valja, grudva postaje sve veća. Vidljivo da je pojedinac ključni faktor širenja i povećanja znanja te sve aktivnosti treba usmeriti ka stalnom usavršavanju i razvijanju znanja zaposlenih u organizaciji jer se oni ne mogu posmatrati samo kao radna snaga, trošak, resurs, nego kao proizvođač prihoda, imovine i kapitala.

Znanje treba da je rezultat ustrojenog plana i programa neprekidnog obrazovanja kadrova i treba da je jedan od osnovnih zadataka menadžera organizacije pri čemu treba osigurati da se znanje koje je prisutno u organizaciji produktivno primenjuje za dobrobit same organizacije, jer ono nije samo resurs, veština, raspoloženje nego usmeravajuća snaga poslovanja, žarište, odnosno sredstvo dejstva.

Imajući u vidu da su nova znanja osnova za druga nova znanja i tako stalno u vremenu, pred organizacije se imperativno postavlja razvoj sistema znanja putem:

- inovativnih programa obučavanja
- prihvatanja novih znanja uz produbljene analize procesa rada u organizaciji
- otkrivanja skrivenih znanja kod učesnika u procesima rada organizacije
- razvijanja sistema želja za napredovanjem na principima menadžmenta znanjem

Kod ulaganja u znanje potrebno je posebno voditi računa o kontinualnosti-neprekidnosti u obrazovanju, jer kad jednom organizacija preuzme vodstvo u kolektivnom znanju, konkurentima je teško da je stignu. Potrebno je vreme da se steknu veštine: verovatno će se manje naučiti na nekom intenzivnom kursu nego radeći sporije i u dužem periodu. Zbog ovog razloga organizacije ne mogu nadoknaditi znanje potrebno za razvoj nekog proizvoda jednostavnim povećanjem finansijskih sredstava ili većim brojem izvršilaca.

Ulaganja u vlastita znanja višestruko su isplativa u odnosu na druga ulaganja, kako je to prikazano sledećim

Resursi u koje se ulaže	ulaganja	efekti
➤ sredstva za rad	1,0	0,27
➤ radna snaga na tržištu	1,0	0,75
➤ obuka sopstvene radne snage	1,0	1,50

3. UMEŠTO ZAKLJUČKA

Mnogi se pozivaju Demingov krug kvaliteta:

P- plan   planiraj

D-do   uradi

C-ček   proveri

A- action   koriguj (neki ovo prevode sa poboljšaj)

Malom korekcijom pojmova prilikom prevođenja tako da sve aktivnosti počinju s **P**

Planiraj,

Postupi, uradi, sprovedi,

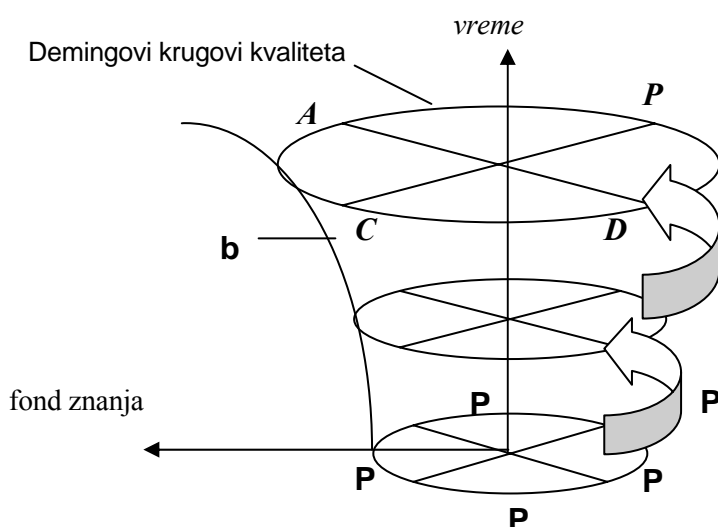
Proveri, kontroliši

Popravi, koriguj

Poboljšaj, unapredi

što možemo prostorno prikazati spiralom znanja (kvaliteta)- **5P**, kako je to prikazano na slici 6

Upoređujući sliku 2 i sliku 6 uočava se sličnost krive b sa spiralom znanja

Slika 6. Spirala znanja - 5P

I da završimo jednom kineskom poslovicom:

*Kada nešto čuješ- to ćeš zaboraviti
Kada nešto vidiš- to ćeš zapamtiti
ali sve dok nešto ne uradiš
nećeš razumeti*

4. REFERENCE:

[1] Zelenović Dragutin: Kvalitet i ljudski resursi, Zelena sveska 5, IIS Novi Sad

[2] Dr. Ranko Orlić: Osnovna znanja kompanije, Poslovna politika, Beograd, juni 2003

[3] Erdeljan Zdravko: Obrazovanje-imperativ sadašnjeg vremena, JUSK Konvencija, Beograd 2005

